

jorder og Fæstegods, og at det ved den Indenrigsministeriet overdragne særdeles omfattende Bemyndigelse til at meddele Bevillinger ad mandatum og tilstede Undtagelser fra Udstykningslovgivningen næsten ene og alene beror paa en administrativ Autoritets Skøn, hvilke Grænser der skulle sættes for Jorders Sammenlægning og Udstyknng, kan ikke andet end findes mindre hensigtsmæssigt, og Ministeriet har derfor, efter at have modtaget en af den ved Rgl. Reskript af 9de Febr. 1849 anordnede Landbokommisjon afgiven Betænkning over et samme af den daværende Indenrigsminister forelagt Forslag angaaende Sammenlæggelse af flere Jordbrug og Udstyknng af Jorder, taget denne Sag under nærmere Overvejelse.

Det vilde vistnok i mange Henseender være ønskeligt, om der i disse Forhold kunde herste den størst mulige Frihed, saaledes at Ejendommenes Størrelse hovedsageligen blev bestemt ved Ejernes Dygtighed og Kapital; men man maa dog med Landbokommisjonen være enig i, at det er betænkeligt at give en aldeles fri Naadighed til at sammenlægge og udstykke, saaledes at denne kun skulde være indskrænket ved Bestemmelserne om den formelle Fremgangsmaade, som maatte anses fornøden saavel med Hensyn til Ejendommenes Ansørsel i Matrikullen, som til den hele Statteopkrævning. En uindskrænket Ret til at sammenlægge Jorder vilde nemlig, som andre Landes Eksempel viser, medføre, at de nuværende Bøndergaarde efterhaanden forsvandt, og at større Ejendomme traadte i Stedet. Om nu end Jordbruget i Danmark derved muligen vilde kunne give et større Netto-Udbytte til Handel og Omsætning, idet større Ejendomme kunde drives med forholdsmaessigt mindre Omkostninger, saa vilde en Fordeling af Jordejendommene paa en saadan Maade, og hvorved altsaa Landboerne reduceredes til faa rige og mange ubemidlede, der ikke havde anden Erhvervskilde end deres personlige Arbejde, være saa lidet ønskelig, at det formentlig bør være Regeringens Opgave, ad Lovgivningens Vej saa vidt muligt at sørge for en hensigtsmaessigt Fordeling af Jordegods.

Saa samme Maade vilde en ubunden Udstykningsfrihed bevirke, at de større Ejendommers og især de nuværende Bøndergaardes Tal i betydelig Grad formindskedes, navnlig ved successtve Afhændelser af mindre Jordlodder, især da disse, under den ved Folke-mængdens Formerelse bevirkede Søgning efter Bolig, ved at anvendes til Bebyggelse vilde have en større Værdi end betragtede som en Kvotadel af en større Ejendom; og den endnu højere Pris, hvori en saadan Lod, efterat være bebygget, vil komme til at staa, vil derhos gøre det umuligt at sammenløbe flere saadanne mindre Huslodder for deraf at danne større Jordbrug; men for et Land, der, som Danmark, skal forskaffe sig flere Fornødenheder fra Udlandet ved Overkudde af sit Jordbrug, maa det anses lidet ønskeligt, at største Delen af Jordegodset udstykses i slike mindre Huslodder hvis hele Afgrøde fortares paa Stedet.

En ubunden Frihed i begge Henseender vilde saaledes, da de af de nedlagte Gaarde udkøbte Familier fornemmeligen vilde søge større Huslodder, ufejlsbarlig føre til, at de nuværende Bøndergaarde og dermed den hele Gaardmandsklasse forsvandt; men et saadant Resultat maa anses som saare uheldigt, da Gaardmandsklassen danner en talrig og uafhængig Middelfstand, som det altid maa være ønskeligt at bevare, og den derhos her i Landet, hvis Hovednæring er Agerbrug, er den egentlige producerende Stand, paa hvilken Landets Kraft og Velmagt væsentligen beror.

Ministeriet maa derfor holde for, at saavel Udstyknings- som Sammenlægningsfriheden bør begrænses, og at derved hovedsageligen bør bibeholdes det af Lovgiveringen siden Midten af det forrige Aarhundrede stadigen udtalte Princip: saa vidt muligt at konservere saadanne Ejendomme som de nuværende Bøndergaarde.

I Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Aarhundrede søgte Regeringen paa forskellige Maader at besordre saa vel Oprettelsen af nye Huse med mer eller mindre Jord, dog fornemmelig 3 Tdr. Land Middelfjord, som et saadant Areal's Henlæggelse til jordløse Huse, fr. Udstykningsanordningen af 23de April 1781 § 19, Fdgn. af 8de Juni 1787 § 1 c. og Plakat af 16de Maj 1795, Udstykningsanordningerne af 26de Novbr. 1800 og 25de Juni 1810 § 1 samt Betingelserne for Gaardes Nedlæggelse m. fl.

Ligeformt man imidlertid kom til den Erkendelse, at man i saa Henseende var gaaet for vidt, og Antallet af de Huse, som skulde betinges ved Nedlægnng af Gaarde, ved den Rgl. Resol. af 5te Juli 1815 derfor blev indskrænket til eet for hver Gaard, samt den tidligere Tilladelse til at nedlægge Selvejer- og Arvesæstegaarde, naar Parcellerne bebyggedes eller henlagdes til jordløse Huse, blev ophævet ved Fdgn. 3dje December 1819, som tillige fastsatte et Minimum for de til Bebyggelse bestemte Parceller, saaledes synes der under de nuværende Forhold ikke længere at være Anledning til specielt at fremme